

Porin kaupunki, tekninen toimiala
Tilayksikkö
mikko.viitala@pori.fi
janne.heinavaara@pori.fi

Viite Lausuntopyyntö

Aihe Porin kaupunginsairaalan alueella sijaitsevan kunnalliskodin entisen pesula- ja saunarakennuksen purkamisen edellytykset

Porin kaupungin tilayksikkö on pyytänyt Satakunnan Museolta lausuntoa koskien kaupunginsairaalan alueella kiinteistöllä 609-6-79-6 osoitteessa Maantiekatu 29 sijaitsevan alun perin vuonna 1890 valmistuneen ja asemakaavassa suojellun entisen kunnalliskodin pesula- ja saunarakennuksen purkamista. Jo vuosikymmeniä jatkuneen käytön ja hoidon puutteen vuoksi rakennus on päässyt erittäin huonoon kuntoon.

Kaupungininsinööri Lindströmin alun perin suunnittelema rakennus valmistui vuonna 1890 samaan aikaan silloisen köyhäntalon muiden rakennusten kanssa. Rakennusta on laajennettu vuonna 1940 Jaakko Laaksovirran/Porin kaupungin rakennustoimiston suunnittelemana etelään, jolloin kokonaisuus piteni kolmanneksella. Vuonna 1959 arkkitehti Olaf Küttner suunnitteli rakennukseen kattilahuoneen laajennuksen, jonka yhteydessä muutettiin joitakin kulkuja. Myös sisätiloissa tilajärjestystä muutettiin tässä yhteydessä. Muutoksen yhteydessä rakennus rapattiin ja kate uusittiin nykyisellä tiilikatteella. Rakennus on säilynyt käytännössä tässä muutosasussa, mutta ulkoasun yksityiskohdat noudattavat pääasiassa edelleen 1800-luvun lopun ilmettä.

Rakennus muodostaa edelleen historiallisen ajallisen kokonaisuuden läheisen ns. alun perin vuonna 1893 kunnalliskodin mielisairasosastoksi valmistuneen rakennuksen kanssa. Nämä rakennuksen edustavat alueen ainoaa jäljellä olevaa kunnalliskotiin liittyntä rakennuskantaa. Länsipuolta hallitsee massiivinen 1970-luvulla toteutettu kaupunginsairaalan laajennus sekä pääterveysasema. Muilta osin välittömässä läheisyydessä pohjois- ja itäpuolella oleva rakennuskanta on uusiutunut arkista ja vaatimatonta käyttöäarkkitehtuuria edustavilla rakennuksilla.

Rakennus on inventoitu vuonna 2007 osana kaupunginsairaalan alueen rakennusinventointia. Inventoinnin yhteydessä rakennus on arvoitettu luokkaan A: Suojeltava rakennus. Sairaala-alueen arvioinnissa mainitaan: *Sairaala alueella on nähtävissä useita aikansa sairaalarakentamista hyvin ilmentäviä kerrostumia. Niistä merkittävimmät ovat ensimmäinen rakennusvaihe 1890-luvulla (entinen kunnalliskodin mielisairasosasto ja entinen kunnalliskodin sauna- ja pesularakennus sekä vanha kaupunginsairaala) sekä 1950-luvulla rakentunut kokonaisuus. 1970-luvun rakennusvaiheet - pääterveysasema ja kaupunginsairaalan uusi osa heijastelevat kunnallisessa terveydenhuollossa tapahtuneita muutoksia.* Rakennus sijoittuu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Kaupunginsairaala (Satakunnan rakennusperintö 2005). Aluerajaus on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019).

Alueella on voimassa kantakaupungin osayleiskaava vuodelta 2007, jossa rakennukseen ei kohdistu suojelumääräyksiä.

Alueella on voimassa asemakaava vuodelta 2012, jossa rakennus on osoitettu suojelumerkinnällä sr-37: *Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Maankäyttö ja rakennuslain 57 pykälän 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muiden töiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennusta muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.*

Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo ottaa tässä lausunnossa kantaa ainoastaan kaavassa suojellun rakennuksen purkamista koskeviin edellytyksiin. Satakunnan Museo toimittaa lausunnon myös rakennusta koskevan jatkomenettelyn yhteydessä. Koska rakennus on asemakaavassa suojeltu ja sijoittuu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, tulee myös Varsinais-Suomen ELY-keskukselle toimittaa lausuntopyyntö.

Lähtökohtaisesti kaavassa suojellun rakennuksen suojelumerkinnän poistamiseksi tulee arvojen, joiden perusteella rakennus on aikanaan suojeltu, olla hävinneet tai rakennuksen kunto on päässyt niin heikoksi, että korjaamisen jälkeen lopputulos vastaisi uudisrakentamista. Arvoalueilla korostuvat myös vaikutukset suhteessa muuhun ympäristöön.

Satakunnan Museon rakennustutkija sekä rakennuskonservaattori kävivät paikan päällä tarkastamassa rakennuksen nykykunnan. Käynnin yhteydessä todettiin, että rakennuksessa käytön ja ylläpidon puutteesta aiheutuneet vauriot ovat niin merkittäviä, että ne vaikuttavat jo rakennuksen kaupunkikuvallisiin arvoihin.

Rakennuksen 1950-luvun lopulla toteutettu tiilikate on erittäin huonossa kunnossa ja vuotanut jo vuosien ajan rakenteisiin, minkä seurauksena massiivitiiliseinien yläosissa ja räystäärakenteissa on havaittavissa laajoja vaurioalueita. Rakennuksen takaseinustalla puusto on vaurioittanut seinän alaosaa ja perustuksia. Samoin kattovuodoista syntyneistä laho- ja mikrobivaurioista johtuen kaikki välipohjarakenteet tulisi uusida mahdollisen peruskorjauksen yhteydessä.

Kokonaisuudessaan rakennuksen korjausaste nousisi niin korkeaksi, että lopputuloksena tulisi olemaan käytännössä uudisrakennus. Laajoja korjauksia vaativa tiilirunko olisi lähestulkoon ainoa jäljelle jäävä osa rakennusta. Edellisiin seikkoihin viitaten Satakunnan Museo näkee, että rakennuksen korjaamiselle ei ole kohtuullisia perusteita. Sijainnin ja lähiympäristön nykykäytön vuoksi rakennus ei sovellu myöskään esimerkiksi asuinkäyttöön.

Lopuksi Satakunnan Museo huomauttaa, että jo rakennuksen inventoinnin yhteydessä vuonna 2007 on todettu: *Rakennuksen kunto on kohtalainen. Kunnossapidosta ei ole huolehdittu vuosiin.* Tällä hetkellä sairaala-alueen arvokkaassa 1950-luvulla valmistuneessa kokonaisuudessa esimerkiksi kaavassa suojeltujen lääkäriinasuntojen kanssa on havaittavissa vastaavaa kehitystä. Satakunnan Museo pitää erittäin valitettavana, että kaupungin omistuksessa olevia historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita rakennuksia päästetään tähän tilanteeseen.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Rakennuskonservaattori Kalle Virtanen

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama, Kirsti Virkki
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä